

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О

ЗА ПРАКТИКУВАЊЕ НА МЕДИЦИНА ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗИ ПРИ РЕПЛАНТАЦИЈА НА АМПУТИРАН ЕКСТРЕМИТЕТ ИЛИ ДЕЛ ОД ТЕЛОТО

Член 1

Со ова упатство се пропишува начинот на поставување на индикациите, првата помош и постоперативниот третман и компликациите при реплантација на ампутиран екстремитет или дел од телото, преку практикување на медицина заснована на докази.

Член 2

Начинот на поставување на индикациите, првата помош и постоперативниот третман и компликациите при реплантација на ампутиран екстремитет или дел од телото е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност на поставување на индикациите, давање на прва помош како и на постоперативниот третман и компликации при реплантација на ампутиран екстремитет или дел од телото по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на третманот, при што истото од страна на докторот соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-6617/2

19 ноември 2012 година

Скопје

МИНИСТЕР

Никола Тодоров

РЕПЛАНТАЦИЈА НА АМПУТИРАН ЕКСТРЕМИТЕТ ИЛИ ДЕЛ ОД ТЕЛОТО

МЗД Упатства
17.6.2009

- Основни правила
- Индикации за реплантација
- Прва помош
- Постоперативен третман и доцни проблеми
- Референци

ОСНОВНИ ПРАВИЛА

- На местото на повредата
  - Запри го крвавењето со компресивен завој. Крени го екстремитетот нагоре. Сите откинати делови од телото, треба да се соберат и да се земат заедно со пациентот. Сети се за можноста за реплантација. Индикации, види долу.
- Во ургентниот центар
  - Направи инспекција на чкунката и откинатите делови визуелно и ако е потребно палпирај внимателно со стерилни ракавици на рацете. Може да се направи и РТГ снимка.
  - Олади го ампутираниот дел.
  - Пациентот се транспортира брзо во местото каде што е можен финалниот оперативен третман. Јавете се на установата што ќе го згрижи пациентот кога го префрлате пациентот.
  - Да се разгледа размислувањето на пациентот за ползата од реплантацијата.

ИНДИКАЦИИ ЗА РЕПЛАНТАЦИЈА

- Апсолутни индикации кај сите пациенти
  - Палец
  - Ампутација на два или повеќе прсти
  - Дланка, рачен зглоб, дистална подлактица
  - Други делови на горен екстремитет коишто се остро пресечени
  - Уво, скалп, нос
  - Пенис
  - Кај деца речиси секој дел од телото
- Релативни индикации
  - Еден прст
  - Проксимален горен екстремитет (откинат)
  - Врвовите на прстите II-V
  - Стапало, потколеница, натколеница

ПРВА ПОМОШ

Чкунка

- По акциденталната ампутација прво мора да се пристапи кон третман за згрижување на животозагрозувачките последици (третман на хеморагичниот шок секогаш има приоритет).

- Се избегнуваат ревизии и лигатури (нервите и крвните садови може да се повредат).
- Нецелосно откинати делови кои сè уште се држат како витален резен, не се пресечуваат.
- Крвавењето на чкунката, речиси секогаш се запира кога е цврсто бандажирана и се држи подигната.

Откинат дел од телото

- Треба веднаш да се донесе, доколку бил оставен на местото на повредата;
- Делот не треба да се препарира или да се остави да се олади или исуши;
- Временскиот лимит за ревајуларизација изнесува 8 часа доколку ампутираниот дел содржи мускули или околу 16 часа за другите ткива (ладно време на исхемија)
- Делот се транспортира во сува, чиста, непропустлива ќеса, со ледена вода (да не е смрзната).

ПОСТОПЕРАТИВЕН ТРЕТМАН И ПОДОЦНЕЖНИ ПРОБЛЕМИ

- Процентот на успех е приближно 85%(60-96%) и зависи од механизмот на повредата.
- Потребна е физикална терапија со недели и месеци после реплантацијата;
- Функционално добри резултати се добиваат кај 70% од случаите;
- Две третини од пациентите имаат интолеранција на ладно во реплантираните делови (истиот проблем важи и за чкунката на ампутираниот дел)
- 20% имаат болка, која е помала во однос на преваленцата на фантомската болка во ампутираната чкунка.

РЕФЕРЕНЦИ

Waikakul S, Sakkarnkosol S, Vanadurongwan V, Un-nanuntana A. Results of 1018 digital replantations in 552 patients. Injury 2000 Jan;31(1):33-40

Автори:

Pasi Paavilainen

Претходни автори:

Sirpa Asko-Seljavaara , Article ID: ebm00347 (018.053)

© 2012 Duodecim Medical Publications Ltd

- 1. EBM Guidelines 17.6.2009 www.guidelines.com**
- 2. Упатството треба да се ажурира еднаш на 4 години.**
- 3. Предвидено е следно ажурирање до јуни 2014 година.**